ATODIAD 3

ARBEDION

1. Mae Cyngor Gwynedd wedi gwireddu dros £39.1m o gynlluniau arbedion ers 2015/16.

2. Unwaith eto eleni fel mewn blynyddoedd blaenorol nid oedd y grant gan Lywodraeth Cymru yn ddigonol i gwrdd â chwyddiant, a gan fod galwadau mewn amrywiol feysydd fel gofal oedolion, gwastraff, cludiant, a digartrefedd yn cynyddu hefyd, rydym wedi bod mewn cylch parhaus o orfod darganfod arbedion.

3. Mae yna un cynllun arbedion gwerth £15,000 gan yr Adran Economi a Chymuned sydd yn deillio o raglenni blaenorol o arbedion yn berthnasol i 2024/25. Mae'r cynllun eisoes wedi ei gymeradwyo gan y Cyngor, ac felly nid yw'n destun penderfyniad eleni. Mae hefyd wedi dilyn proses statudol priodol, gweler isod er gwybodaeth.

Arbediad	**Cyfanswm £**
Gwelliannau yn Neuadd Dwyfor i'w wneud yn fwy effeithlon wrth baratoi ar gyfer y dyfodol	15,000

4. Ar 14 Chwefror 2023, bu i'r Cabinet gymeradwyo gwerth £6.4m o arbedion ar gyfer cyllideb 2023/24 ymlaen, a ddaeth i rym yn unol â'r proffil isod, gyda gwerth £2,848,630 wedi eu proffilio ar gyfer 2024/25.

PROFFIL CYNLLUNIAU ARBEDION 2023/24 YMLAEN

	2023/24 £	**2024/25 £**	**2025/26 £**	**Cyfanswm £**
Proffil arbedion (heb ysgolion)	3,097,370	2,848,630	450,000	**6,396,000**

5. Yn ogystal â'r arbedion hyn, roedd gofyn i ysgolion gyfrannu at y cynlluniau arbedion hefyd. Mae Atodiad 5 yn ymdrin yn benodol â chyllidebau'r ysgolion, ac fe welir yno fod gweithredu arbedion a thoriadau ar yr ysgolion yn anorfod ar gyfer 2024/25. Capiwyd y toriad i uchafswm o 3% ar ysgol prif lif unigol, a pheidio cyflwyno toriadau ar y sector arbennig. Gweithredwyd y toriad yma dros ddwy flynedd ariannol, sydd yn cyd-fynd efo blwyddyn academaidd ysgol. Mae cyfanswm y toriad yn £1.966m, £1.147m (7/12fed) sydd eisoes wedi ei weithredu yn 2023/24 ac yna £0.819m (5/12fed) pellach yn 2024/25, fel y gwelir yn y tabl isod:

Ysgolion (Sector)	**2023/24** (7/12fed) **£**	**2024/25** (5/12fed) **£**	**Cyfanswm** **£**
Cynradd	541,600	386,900	**928,500**
Uwchradd	605,000	432,600	**1,037,600**
Arbennig	0	0	**0**
Cyfanswm	**1,146,600**	**819,500**	**1,966,100**

6. Yn sgil y setliad ariannol gwael a hefyd yr hinsawdd economaidd bresennol a'r lefelau chwyddiant uchel, mae'n anorfod fod rhaid i Awdurdodau Lleol barhau i edrych ar arbedion a thoriadau i gynorthwyo'r sefyllfa ariannol. Mae adroddiad ar wahân ar raglen y Cabinet yn cynnwys rhestr o arbedion pellach arfaethedig ar gyfer eu gweithredu yn 2024/25 – 2026/27 sydd werth £5.2m, byddant yn dod i rym yn unol â'r proffil isod:

PROFFIL CYNLLUNIAU ARBEDION NEWYDD 2024/25 YMLAEN

	2024/25 **£**	**2025/26** **£**	**2026/27** **£**	**Cyfanswm** **£**
Proffil arbedion	1,965,760	2,860,300	343,090	**5,169,150**

7. Felly, i grynhoi, argymhellir gweithredu'r arbedion canlynol yng nghyllideb 2024/25:

	£
Arbedion sydd wedi eu cymeradwyo'n flaenorol	15,000
Arbedion 23/24 wedi eu proffilio i 24/25 (heb gynnwys ysgolion)	2,848,630
Arbedion Ysgolion 23/24 wedi eu proffilio i 24/25	819,500
Arbedion newydd 24/25 wedi eu proffilio i 24/25	1,965,760
CYFANSWM	**5,648,890**